

gingskampen in Duitsland, van achter zijn massieve schrijfbureau zijn ondergeschikten aanspoorde tot de toepassing van vele fijne kncepjes, zoals het dichtnaaien van alle broekzakken, en het dwars over de schedel scheren van een haarloze baan. Hij was bovendien een in hoge mate vasthoudend type, die bereid was blindelings uit te voeren wat van hem verlangd werd.¹

Het was dus Hüttig die begin april '44 alle Nederlandse artsen uit de *Krankenbau* wegjoeg, begin juni de Nederlandse leiding van het *Philips-Kommando* door een Duitse ingenieur verving, nadien nagenoeg alle Nederlandse *Kapo's* weer voor Duitsers liet plaatsmaken, in augustus in functie was toen honderden vooraanstaande illegale werkers op grond van Deppners beslissingen gefusilleerd werden, en begin september de supervisie had bij het gebeuren dat talrijke gevangenen van meet af aan gevreesd hadden en dat zowel zichzelf als de Nederlandse illegale groepen onmachtig waren te voorkomen; de afvoer van bijna drieduizendvijfhonderd gevangenen naar concentratiekampen in Duitsland.

Meer dan de helft hunner is daar bezweken.

★

Wij moeten nog even op het 'bunkerdrama' terugkomen. De illegale pers namelijk, die in het algemeen tijdens de bezetting niet zo veel heeft kunnen berichten over wat zich in de concentratiekampen in Nederland afspeelde, heeft juist over het 'bunkerdrama' bijzonderheden gepubliceerd; dit geschiedde in drie illegale bladen die tezamen in die tijd een oplaag hadden welke vermoedelijk de 250 000 overschreed: *Vrij Nederland*, *De Waarheid* en *Trouw*. De eerste twee schreven er medio februari over, *Trouw* een maand later.

'Men vermoedt zes doden en zes zwaargewonden', berichtte *Vrij Nederland*.² *De Waarheid* sprak met stelligheid van 'elf doden' (en 'vijftien vrouwen zijn waarschijnlijk krankzinnig geworden'). *Vrij Nederland* gaf de aanleiding tot het gebeuren (het conflict rond de Duitse gevangene die zich deloyaal gedragen had) beknopt maar juist weer, *De Waarheid* was minder goed ingelicht: 'Naar wij vernemen vinden er in het vrouwenconcentratiekamp

¹ J. Aarse in *O en V*, dl. I, p. 652. ² *Vrij Nederland*, IV, 9 (15 febr. 1944), p. 7.